

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
esitatud 17. oktoobril 2018¹

Kohtuasi C-496/17

Deutsche Post AG
versus
Hauptzollamt Köln

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Finanzgericht Düsseldorf (Düsseldorfi maksukohus, Saksamaa))

Eelotsusetaotlus – Isikute õigused ja kohustused seoses tollialaste õigusaktidega – Volitatud ettevõtja staatus – Küsimustik – Isikuandmete kaitse – Maksukohustuslasena registreerimise number – Tulumaksu kogumiseks pädev maksuamet – Seadusjärgse kohustuse täitmiseks vajalik andmete töötlemine – Isikuandmete töötlemise eesmärgi piiramise põhimõte

1. Saksa toll nõuab teatavaid isikuandmeid nende ettevõtjate juhtidelt ja töötajatelt, kes soovivad saada või säilitada volitatud ettevõtja staatuse, mis võimaldab neil saada soodsama kohtlemise kui see, mis on tagatud ülejäänud importijatele või eksportijatele.
2. Eelotsusetaotlus puudutab nendele päringutele liidu õigusega seatud piire, olgu rangelt tollivaldkonnas või siis isikuandmete kaitse valdkonnas.

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

1. Tollialased õigusnormid

a) Tolliseadustik

3. Määruse nr 952/2013² artiklis 38 on ette nähtud:

„1. Ettevõtja, kes on asutatud liidu tolliterritooriumil ja vastab artiklis 39 sätestatud kriteeriumidele, võib esitada taotluse volitatud ettevõtja staatuse saamiseks.

[...]

¹ Algeel: hispaania.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT 2013, L 269, lk 1; edaspidi „tolliseadustik“).

2. Volitatud ettevõtja staatus hõlmab järgmist liiki lube:

- a) tollialaseid lihtsustusi kasutava volitatud ettevõtja luba, mis võimaldab loa omanikul kasutada teatavaid lihtsustusi vastavalt tollialastele õigusaktidele; või
- b) volitatud ettevõtja luba turvalisuse ja julgeoleku kohta, mis lubab loa omanikul kasutada turvalisuse ja julgeolekuga seonduvaid hõlbustusi.

[...]“

4. Artikli 39 punktis a on täpsustatud:

„Volitatud ettevõtja staatuse andmise aluseks on järgmised kriteeriumid:

- a) tolli- ja maksuõigusaktide mis tahes tõsiste rikkumiste ja korduvate rikkumiste puudumine, sealhulgas taotleja majandustegevusega seotud raskete kuritegude puudumine;

[...]“.

b) *Rakendusmäärus (EL) 2015/2447*³

5. Artikli 24 lõikes 1 on ette nähtud:

„[...]“

Kui taotleja ei ole füüsiline isik, loetakse tolliseadustiku artikli 39 punktis a sätestatud kriteerium täidetuks, kui ükski järgnevalt nimetatud isik ei ole kolme viimase aasta jooksul oluliselt ega korduvalt rikkunud tollialaseid õigusakte ja maksueeskirju ning registreeritud ei ole ühtki tema majandustegevusega seotud rasket kuritegu:

- a) taotleja;
- b) taotleja eest vastutav või tema juhtimist kontrolliv isik;
- c) taotleja tolliküsimuste eest vastutav töötaja.“

c) *Delegeeritud määrus (EL) 2016/341*⁴

6. Artiklis 1 on märgitud:

„1. Käesolevas määruses sätestatakse üleminekumeetmed tolliseadustiku artiklis 278 osutatud andmete vahetamise ja salvestamise kohta seni, kuni võetakse kasutusele tolliseadustiku sätete kohaldamiseks vajalikud elektroonilised süsteemid.

2. Andmenõuded, vormingud ja koodid, mida tuleb kohaldada käesolevas määruses, delegeeritud määruses (EL) 2015/2446 ja rakendusmääruses (EL) 2015/2447 sätestatud ülemineku perioodil, on sätestatud käesoleva määruse lisades.“

3 Komisjoni 24. novembri 2015. aasta määrus, millega nähakse ette määruse nr 952/2013 teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT 2015, L 343, lk 558; edaspidi „tolliseadustiku rakendusmäärus“).

4 Komisjoni 17. detsembri 2015. aasta määrus, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavate sätete üleminekueeskirjadega, kui vajalikud elektroonilised süsteemid veel ei toimi, ja muudetakse komisjoni delegeeritud määrust (EL) 2015/2446 (ELT 2016, L 69, lk 1).

7. Artiklis 5 on sätestatud:

„1. Toll võib lubada, et kuni rakendusotsuse 2014/255/EL lisas osutatud AEO-süsteemi uuendamise kuupäevani võib volitatud ettevõtjaga seotud taotluste ja otsuste või mis tahes järgnevate sündmuste puhul, mis võivad algset taotlust või otsust mõjutada, kasutada elektroonilistest andmetöötlusvahenditest erinevaid vahendeid.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud juhtudel kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:

- a) volitatud ettevõtja staatuse saamise taotluse esitamiseks kasutatakse 6. lisas sätestatud vormi ja
- b) volitatud ettevõtja staatust andva loa puhul kasutatakse 7. lisas sätestatud vormi.“

8. VI lisa selgitavate märkuste punkt 19 käsitleb volitatud ettevõtja staatuse taotluse vormi sisu:

„Taotleja nimi, allkiri ja kuupäev:

Allkiri: allakirjutanu peaks lisama oma ametinimetuse. Allakirjutajaks peaks alati olema isik, kes esindab taotlejat tervikuna.

Nimi: taotleja nimi ja tempel.

[...]

8. Peamiste ametikohtade täitjate nimed (tegevdirektorid, osakonnajuhid, finantsjuhid, tolliüksuste juhid jne). Kirjeldus tavaolukorras toimimisest, kui pädev töötaja ei ole kohal kas ajutiselt või alaliselt.
9. Taotleja organisatsioonis nende inimeste nimed ja ametikohad, kellel on tollialased teadmised. Nimetatud isikute teadmiste taseme hinnang seoses infotehnoloogia kasutamisega tolli- ja äritegevuses ning üldistes kaubandusajades.

[...]“

2. *Andmekaitsealased õigusnormid: määrus (EL) 2016/679⁵*

9. Artiklis 4 on sätestatud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „isikuandmed“ – igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku („andmesubjekti“) kohta; tuvastatav füüsiline isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige sellise identifitseerimistunnuse põhjal nagu nimi, isikukood, asukohateave, võrguidentifikaator või selle füüsilise isiku ühe või mitme füüsilise, füsioloogilise, geneetilise, vaimse, majandusliku, kultuurilise või sotsiaalse tunnuse põhjal;

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2016, L 119, lk 1; edaspidi „andmekaitsemäärus“).

- 2) „isikuandmete töötlemine“ – isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, korrastamine, struktureerimine, säilitamine, kohandamine ja muutmine, päringute tegemine, lugemine, kasutamine, edastamine, levitamise või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine, ühitamine või ühendamine, piiramine, kustutamine või hävitamine;

[...]“.

10. Artiklis 5 on ette nähtud:

„Isikuandmete töötlemisel tagatakse, et:

- a) töötlemine on seaduslik, õiglane ja andmesubjektile läbipaistev („seaduslikkus, õiglus ja läbipaistvus“);
- b) isikuandmeid kogutakse täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärasel eesmärgil ning neid ei töödelda hiljem viisil, mis on nende eesmärkidega vastuolus; isikuandmete edasist töötlemist avalikes huvides toimuva arhiveerimise, teadus- või ajaloouringute või statistilisel eesmärgil ei loeta artikli 89 lõike 1 kohaselt algsete eesmärkidega vastuolus olevaks („eesmärgi piirang“);
- c) isikuandmed on asjakohased, olulised ja piiratud sellega, mis on vajalik nende töötlemise eesmärgi seisukohalt („võimalikult vähete andmete kogumine“);

[...]“

11. Artiklis 6 on märgitud:

„1. Isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult juhul, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest, ning sellisel määral, nagu see tingimus on täidetud:

- a) andmesubjekt on andnud nõusoleku töödelda oma isikuandmeid ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil;

[...]

- c) isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja seadusjärgse kohustuse täitmiseks;

[...]

- e) isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks;

[...]

2. Liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada konkreetsemad sätted, et kohandada käesoleva määruse sätete kohaldamist seoses isikuandmete töötlemisega lõike 1 punktide c ja e täitmiseks, määrates üksikasjalikumalt kindlaks töötlemise konkreetset nõudeid ja teised meetmed, et tagada seaduslik ja õiglane töötlemine, sealhulgas teiste andmetöötlemise eriolukordade jaoks, nagu see on sätestatud IX peatükis.

3. Lõike 1 punktides c ja e osutatud isikuandmete töötlemise alus kehtestatakse:

- a) liidu õigusega või

b) vastutava töötaja suhtes kohaldatava liikmesriigi õigusega.

Isikuandmete töötlemise eesmärk määratakse kindlaks selles õiguslikus aluses või see on lõike 1 punktis e osutatud isikuandmete töötlemise osas vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötaja avaliku võimu teostamiseks. [...] Liidu või liikmesriigi õigus vastab avaliku huvi eesmärgile ning on proportsionaalne taotletava õiguspärase eesmärgiga.

4. Kui isikuandmete töötlemine muul eesmärgil kui see, milleks isikuandmeid koguti, ei põhine andmesubjekti nõusolekul või liidu või liikmesriigi õigusel, mis on demokraatlikus ühiskonnas vajalik ja proportsionaalne meede, et tagada artikli 23 lõikes 1 osutatud eesmärkide täitmine, võtab vastutav töötaja selle kindlakstegemiseks, kas muul eesmärgil töötlemine on kooskõlas eesmärgiga, mille jaoks isikuandmeid algselt koguti, muu hulgas arvesse:

- a) seost nende eesmärkide, mille jaoks isikuandmeid koguti, ja kavandatava edasise töötlemise eesmärkide vahel;
- b) isikuandmete kogumise konteksti, eelkõige andmesubjektide ja vastutava töötaja vahelist seost;
- c) isikuandmete laadi, eelkõige seda, kas töödeldakse isikuandmete eriliike vastavalt artiklile 9 või süüteoasjades süüdimõistvate kohtuotsuste ja süütegudega seotud isikuandmeid vastavalt artiklile 10;
- d) kavandatava edasise töötlemise võimalikke tagajärgi andmesubjektide jaoks;
- e) asjakohaste kaitsemeetmete olemasolu, milleks võivad olla näiteks krüpteerimine ja pseudonümiseerimine.“

12. Artikli 23 lõike 1 punktis e on märgitud:

„Vastutava töötaja või volitatud töötaja suhtes kohaldatavas liidu või liikmesriigi õiguses võib seadusandliku meetmega piirata artiklites 12-22 ja artiklis 34, samuti artiklis 5 sätestatud kohustuste ja õiguste ulatust, kuivõrd selle sätted vastavad artiklites 12-22 sätestatud õigustele ja kohustustele, kui selline piirang austab põhiõiguste ja -vabaduste olemust ning on demokraatlikus ühiskonnas vajalik ja proportsionaalne meede, et tagada:

[...]

- e) liidu või liikmesriigi muud üldist avalikku huvi pakkuvad olulised eesmärgid, eelkõige liidu või liikmesriigi oluline majanduslik või finantshuvi, sealhulgas rahandus-, eelarve- ja maksuküsimused, rahvatervis ja sotsiaalkindlustus“.

B. Liikmesriigi õigus

1. Maksuseadustik (Abgabeordnung)

13. Faktilistele asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis on § 139a lõikes 1 märgitud:

„Maksustamismenetluses kindla identifitseerimise eesmärgil omistab Bundeszentralamt für Steuern (Saksamaa Liitvabariigi keskmaksuamet) igale maksukohustuslasele ühtse ja püsiva tunnuse (identifitseerimistunnus); maksukohustuslane või tema kohta maksuhaldurile andmeid esitav kolmas isik peab maksuhaldurile esitatavatele taotlustele, deklaratsioonidele või teatistele märkima identifitseerimistunnuse. See koosneb numbrite jadast, mida ei tohi moodustada või tuletada maksukohustuslaste muude andmete põhjal; viimane koht on kontrollnumber [...]“.

14. §-s 139b on sätestatud:

„(1) Füüsilisel isikul ei tohi olla rohkem kui üks identifitseerimisnumber [...]“

(2) Maksuhaldur võib identifitseerimisnumbrit küsida ja kasutada vaid siis, kui see on vajalik tema seadusjärgsete ülesannete täitmiseks või kui teatav õigusakt identifitseerimisnumbri küsimist või kasutamist sõnaselgelt lubab või ette näeb. Muud avaliku või erasektori asutused võivad:

1. identifitseerimisnumbrit küsida ja kasutada vaid siis, kui see on vajalik teabe vahetamiseks maksuhalduriga või kui teatav õigusnorm identifitseerimisnumbri küsimist või kasutamist sõnaselgelt lubab või ette näeb,

[...]

3. õiguspäraselt küsitud maksukohustuslase identifitseerimisnumbrit kasutada kõikide teatamiskohustuste täitmiseks maksuhalduri ees, kui teatamiskohustus puudutab sama maksukohustuslast ja numbri küsimine ja kasutamine on punkti 1 kohaselt lubatav [...]

(3) Keskmaksuamet säilitab füüsiliste isikute kohta järgmised andmed:

1. identifitseerimisnumber,

[...]

3. perekonnanimi,

4. varasemad nimed,

5. eesnimed,

6. doktorikraad,

[...]

8. sünnikuupäev ja -koht,

9. sugu,

10. praegune või viimane teada olev aadress,

11. pädevad maksuameti bürood,
 12. teabe väljastamise piirangud rahvastikuregistri seaduse (Bundesmeldegesetz) alusel,
 13. surmakuupäev,
 14. sisse- ja väljaregistreerimise kuupäev.
- (4) Lõikes 3 nimetatud andmed salvestatakse selleks, et
1. tagada, et isikule antakse vaid üks identifitseerimisnumber ja et ühte identifitseerimisnumbrit ei anta korduvalt,
 2. tuvastada maksukohustuslase identifitseerimisnumber,
 3. määrata kindlaks, milline maksuhaldur on maksukohustuslase suhtes pädev,
 4. edastada seaduse alusel või rahvusvahelise või riikidevahelise õiguse alusel kogutavaid andmeid pädevatele asutustele,
 5. anda maksuhaldurile võimalus täita talle õigusaktiga pandud ülesandeid.“

2. Tulumaksuseadus (Einkommensteuergesetz)

15. Faktiliste asjaolude toimumise ajal kohaldatava redaktsiooni § 38 lõigetes 1 ja 3 on ette nähtud:

„(1) Töölepingu alusel töötamiselt saadud tulult kogutakse tulumaksu töötasult kinnipidamise teel (töötasult kinnipeetav maks), kui töötasu maksab tööandja [...]

[...]

- (3) Tööandja peab töötasult kinnipeetava maksu töötaja arvel kinni töötasu igakordsel maksmisel“.

16. § 39 lõigetes 1 ja 4 on ette nähtud:

„(1) Töötasult kinnipeetava maksu kinnipidamiseks tehakse töötaja algatusel kindlaks töötasult kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevad asjaolud [...]

[...]

- (4) Töötasult kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevad asjaolud on:

1. maksuklass,
2. I–IV maksuklassides laste eest määratavate maksuvähenduste arv,

[...]“.

17. §-s 39e on ette nähtud:

„(1) Keskmaksuamet määrab iga töötaja puhul üldjuhul automaatselt maksuklassi ja I–IV maksuklassides laste eest määratavate maksuvähenduste arvu, mis on kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevad asjaolud (§ 39 lõike 4 esimese lause punktid 1 ja 2) [...] Kui maksuameti büroo tuvastab kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevad asjaolud vastavalt §-le 39, teatab ta need keskmaksuametile, et tööandjal oleks võimalus esitada nende kohta automatiseeritud päringuid [...]

(2) Selleks et tööandjal oleks võimalus esitada kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevate asjaolude kohta automatiseeritud päringuid, salvestab keskmaksuamet kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevad asjaolud koos identifitseerimisnumbriga, esitades iga maksukohustuslase kohta lisaks maksuseadustiku (Abgabenordnung) § 139b lõikes 3 nimetatud andmetele järgmised andmed:

1. õiguslik kuuluvus makse koguvasse usuühingusse ning ühingu liikmeks astumise ja ühingust lahkumise kuupäev,
2. rahvastikuregistrisse kantud perekonnaseis, asjaomast staatust andva toimingute tegemise kuupäev ning abielus isikute puhul abikaasa identifitseerimisnumber,
3. lapsed ja nende identifitseerimisnumbrid,

[...]

(4) Kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevate asjaolude kohta automatiseeritud päringu esitamise võimaldamiseks peab töötaja tööle asumisel igale tööandjale teatama

1. identifitseerimisnumbri ja sünnikuupäeva,

[...]

Tööandja peab töösuhte alguses võtma andmeside teel keskmaksuametist töötaja kohta käivad kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevad asjaolud elektrooniliselt ja kandma need töötaja töötasukontole. [...]

[...]“

II. Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

18. Deutsche Post oli määruse (EMÜ) nr 2913/92⁶ ja määruse (EMÜ) nr 2454/93⁷ alusel antud tollilubade omanik, eelkõige volitatud kaubasaaja ja volitatud kaubasaatjana. Tal oli ka üldtagatis, et lihtsustada liidu välistransiidiprotseduuri või ühist välistransiidiprotseduuri, ning alates uue tolliseadustiku täielikult kohaldatavaks muutumise kuupäevast ajutise ladustamise koha pidamise luba.

⁶ Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määrus, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT 1992, L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307).

⁷ Komisjoni 2. juuli 1993. aasta määrus, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT 1993, L 253, lk 1; ELT eriväljaanne 02/06, lk 3).

19. Hauptzollamt (peatolliamet) esitas 19. aprilli 2017. aasta kirjaga Deutsche Postile palve täita 19. maiks 2017 internetist allalaaditava enesehindamise küsimustiku I osa („Teave ettevõtja kohta“). See küsimustik sisaldas muu hulgas järgmisi küsimusi:

„1.1.2 Tehke Teie äriühingu juriidilist vormi puudutavas osas teatavaks:

[...]

c) nõuandekomiteede ja nõukogude liikmete ees- ja perekonnanimi, sünniaeg, maksukohustuslase identifitseerimisnumber ja nimetatud isikute suhtes pädev maksuameti büroo.

1.1.6 Nimetage ettevõtja tähtsaimad juhtivad töötajad (tegevdirektorid, osakonnajuhid, finantsjuht, tolliosakonna juht jt) ja kirjeldage nimetatud töötajate asendamise korda. Esitada tuleb vähemalt ees- ja perekonnanimi, sünniaeg, maksukohustuslase identifitseerimisnumber ja pädev maksuameti büroo.

[...]

1.3.1 Nimetage oma organisatsioonis tolliküsimuste eest vastutavad isikud või tolliküsimustega tegelevad isikud (nt tollideklarandid, tolliosakonna juht), seejuures tehke teatavaks nende ees- ja perekonnanimi, sünnikuupäev, maksukohustuslase identifitseerimisnumber, nende suhtes pädev maksuameti büroo ja nende positsioon organisatsioonis.“

20. Peatolliamet hoiatas Deutsche Posti, et kui ta vajalikku koostööd ei tee, siis ei ole võimalik kontrollida, kas liidu tolliseadustiku alusel loa andmise tingimused on täidetud. Ta hoiatas samuti, et kui Deutsche Post koostööd ei tee või nendele nõuetele ei vasta, siis tühistab ta alalised load.

21. Deutsche Post esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule kaebuse, et vaidlustada kohustus edastada peatolliametile enesehindamise küsimustikus nimetatud isikute maksukohustuslase identifitseerimisnumbrid, nagu ka nende suhtes pädevate maksuameti büroode kontaktandmed. Ta palus kohtul tuvastada, et ta ei ole kohustatud küsimustiku sellele osale vastama.

22. Deutsche Post väitis kaebuse põhjenduseks, et:

- küsimused puudutavad tema ettevõttes väga suurt hulka isikuid ja et andmekaitse põhjustel ei saa ta nendele küsimustele vastata, sest mõned tema töötajatest ei nõustu enda andmete edastamisega. Pealegi puudutavad punkti 1.1.2 alapunkt c ning punktid 1.1.6 ja 1.3.1 suuremat hulka isikuid, kui on andmekaitsemääruse artikli 24 lõike 1 teise lõigu punktides b ja c ette nähtud.
- Tema töötajate tulumaksuolukord ei ole asjasse puutuv hindamisel, kas tema majandustegevuse raames on toime pandud raskeid või korduvaid tolli- või maksueeskirjade rikkumisi või raskeid kuritegusid. Maksukohustuslase identifitseerimisnumbrite esitamine ei ole tolliõigusliku usaldusvääruse tuvastamiseks vajalik ega sobiv.

23. Peatolliamet vaidles Deutsche Posti argumentidele vastu, väites, et maksukohustuslase identifitseerimisnumbrite küsimine on tingimata vajalik selleks, et maksuameti büroodes päringu tegemiseks vastavaid isikuid nõuetekohaselt identifitseerida. Teabe vahetamine on ette nähtud alles siis, kui nimetatud maksuameti büroodel on teavet maksueeskirjade raskete või korduvate rikkumiste kohta. Seejuures ei ole lõpule viidud kriminaal- või väärteomenetlused asjasse puutuvad. Maksueeskirjade korduvaid rikkumisi võetakse arvesse vaid siis, kui neid esineb määral, mis ei ole taotleja majandustegevuse laadi ja ulatusega enam proportsionaalne.

24. Peatolliameti sõnul on küsimustega hõlmatud isikute ring kooskõlas andmekaitsemääruse artikli 24 lõike 1 teise lõiguga ja volitatud ettevõtjaid käsitlevate komisjoni suunistega. Riski silmas pidades otsustab see amet igal üksikul juhul, milliste konkreetsete isikute puhul maksuameti büroodega teavet vahetatakse. Suurte tolliosakondade puhul piirduvad küsimused tolliküsimustega tegelevate isikute kohta ainult juhtide ja vastutavate töötajatega.

25. Finanzgericht Düsseldorf (Düsseldorfi maksukohus, Saksamaa) kahtleb, kas päringute esitamine isikuandmete kohta, mida küsitakse (maksukohustuslase identifitseerimisnumbrid ja küsimustiku punkti 1.1.2 alapunktis c ning punktides 1.1.6 ja 1.3.1 nimetatud isikute tulumaksu kogumiseks pädevate maksuameti büroode andmed), on nende andmete seaduslik töötlemine vastavalt andmekaitsemäärusele ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 8 lõikele 1.

26. Ta kahtleb ka vajaduses kasutada kaebaja töötajate ja nõukogu liikmete isikuandmeid, mis on kogutud tulumaksu sissenõudmiseks, kuna neil ei ole otsesest seost Deutsche Posti tollialase usaldusvääruse hindamisega ega majandustegevusega.

27. Nendel asjaoludel otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas komisjoni 24. novembri 2015. aasta rakendusmääruse (EL) 2015/2447, millega nähakse ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 (millega kehtestatakse liidu tolliseadustik) teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad, artikli 24 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et selle alusel on tollil lubatud taotlejalt nõuda, et viimane esitaks keskmaksuameti poolt taotleja nõukogu liikmetele ning taotleja juures töötavatele tegevdirektoritele, osakonnajuhatajatele, finantsjuhtidele, tolliosakonna juhtidele ning tolliküsimuste eest vastutavatele isikutele ja tolliküsimustega tegelevatele isikutele omistatud tulumaksukohustuslasena identifitseerimise numbrid ning teeks teatavaks maksuameti bürood, kelle pädevuses on nimetatud isikutele tulumaksu määramine?“

28. Oma kirjalikud seisukohad esitasid Deutsche Post, peatolliamet, Hispaania, Ungari ja Itaalia valitsus ning komisjon. Kohtuistungil, mis peeti 5. juulil 2018, osalesid Deutsche Post, peatolliamet ja komisjon.

III. Vastus eelotsuse küsimusele

29. Enne sisulist analüüsi tuleks selgitada, millised liidu isikuandmete kaitse eeskirjad on käesolevas asjas kohaldatavad.

30. Andmete esitamise taotlus saadeti Deutsche Postile 19. aprillil 2017, seega enne andmekaitsemääruse jõustumise kuupäeva (25. mai 2018). Sel ajal kehtis direktiiv 95/46/EÜ⁸, vaatamata sellele, et nii eelotsusetaotluse esitanud kohus kui ka eelotsusemenetluses menetlusse astujad, välja arvatud komisjon, peavad iseenesest mõistetavaks, et kohaldatav on nimetatud määrus.

31. See ilmne kõrvalekalle võib olla seletatav riigisisese põhikohtuasja menetluse laadiga. Nagu kohtuistungil selgitati, ei esitanud Deutsche Post tühistamishagi (*Anfechtungsklage*), mida kohus peaks kaaluma faktiliste asjaolude toimumise ajal kehtinud õigusnormide alusel, vaid tuvastamishagi (*Feststellungsklage*),⁹ mis tuleb lahendada kohtuistungil toimumise ja lahendi tegemise ajal kehtiva õigusliku olukorra järgi.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT 1995, L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355).

⁹ Vastavalt eelotsusetaotluse punktile 5 „kaebaja palub tuvastada, et [...]“.

32. Liikmesriigi menetlusõigust tõlgendada on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne ja selle üle Euroopa Kohus ei otsusta. Seega, kui ta riigisiseste õigusnormide alusel leiab, et vaidlus tuleb *ratione temporis* lahendada mitte direktiivi 95/46, vaid andmekaitsemääruse alusel, siis peab Euroopa Kohus andma talle selle määruse, mitte selle direktiivi tõlgenduse.¹⁰

33. Eelotsuse küsimus on esitatud tolliseadustiku rakendusmääruse artikli 24 lõike 1 tõlgendamiseks, mitte kehtetuks tunnistamiseks, ning selleks tuleb arvesse võtta andmekaitsemäärust ja harta artikleid 7 ja 8.¹¹ Asja arutav kohus ei esitanud – kordan – küsimust selle artikli võimaliku kehtetuse kohta, milles ainult määratakse kindlaks volitatud ettevõtja staatuse andmise tingimused ega ei nõuta iseenesest isikuandmete edastamist ega töötlemist kolmanda isiku poolt.

A. Andmekaitsemääruse artikli 24 tõlgendamine

34. Volitatud ettevõtja staatus annab eelised ettevõtjatele,¹² keda peetakse nende tollitoimingute kontekstis usaldusväärseteks kogu liidu territooriumil (tolliseadustiku artikli 5 lõige 5). Nende eeliste hulgast tuleb sama seadustiku artikli 38 lõike 6 kohaselt esile tollikontrollide osas ülejäänud ettevõtjatest soodsama kohtlemise eelis. Antud loa tüübist olenevalt tehakse volitatud ettevõtjale vähem füüsilisi ja dokumendikontrolle.

35. Kuna volitatud ettevõtjad peavad olema järele kontrollitud usaldusväärsete ja mainega, on selle staatuse andmise tingimuseks seatud, et täidetud peavad olema tolliseadustiku artiklis 39¹³ seatud tingimused, mis on nimelt:

- tollialaste õigusaktide, nagu ka maksuõigusnormide täitmine ja eelkõige see, et taotlejat ei ole tema majandustegevusega seoses raskete kuritegude eest süüdi mõistetud;
- taotleja tõendus, et ta on võimeline oma tegevust ja kaubavoogu kõrgetasemeliselt haldama, kasutades asjakohast tollikontrolli võimaldavat äri- ja vajaduse korral ka veoandmete haldamise süsteemi;
- tõendatud maksejõulisus, ja
- olenevalt volitatud ettevõtja staatuse tüübist läbiviidava tegevusega otseselt seotud praktilised pädevusstandardid või kutsekvalifikatsioon või nõuetekohased ohutusstandardid.

10 Igal juhul see, kas kohaldada ühte või teist, lahendust sisuliselt ei muuda, sest andmekaitsemäärusesse on selle määrusega asendatud direktiivi 95/46 sisu suures osas üle võetud.

11 Euroopa Kohus on leidnud, et „kuivõrd direktiivi 95/46 sätteid reguleerivad isikuandmete töötlemist, mis võib riivata põhivabadusi ja eriti õigust eraelu puutumatusel, tuleb nende tõlgendamisel tingimata lähtuda Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga [...] tagatud põhiõigustest“ (6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650, punkt 38; ja 9. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Manni, C-398/15, EU:C:2017:197, punkt 39).

12 Need on muu hulgas järgmised: hõlpsam võimalus kasutada lihtsustatud tolliprotseduure; tollikontrollist ette teatamine; tollikontrollide osas vähem füüsilisi ja dokumendikontrolle kui ülejäänud ettevõtjate suhtes; kontrolliks valitud saadetiste kohtlemine eelisjärjekorras; võimalus valida kontrollikohta ja „kaudsed“ eelised, mis tollialastes õigusaktides sõnaselgelt ei kajastu, aga mis võivad mõjutada volitatud ettevõtja kaubandustehinguid väga positiivselt. Volitatud ettevõtja vastavus kaitse- ja ohutuskriteeriumidele tähendab, et ta tagab ohutuse ja kaitse tarneahelas.

13 Tolliseadustiku artikli 38 lõike 4 kohaselt tunnustavad ühe liikmesriigi antud volitatud ettevõtja staatust kõikide liikmesriikide tolliasutused.

36. Need tingimused on nõutavad kõikidelt ettevõtjatelt, kes taotlevad volitatud ettevõtja staatust, olenemata sellest, kas nad on juriidilised või füüsilised isikud. Kuna Deutsche Post on juriidiline isik, laieneb käesoleval juhul tingimus, et ettevõtja ei ole raskelt ega korduvalt rikkunud tollialaseid õigusakte ja maksueeskirju ega toime pannud ühtki oma majandustegevusega seotud rasket kuritegu, osale tema töötajatest (nendele, kes töötavad kõige olulisematel ametikohtadel, mis on järgnevalt nimetatud).¹⁴ Nii on sätestatud tolliseadustiku rakendusmääruse artiklis 24, mis on kehtestatud tolliseadustiku artikli 39 punkti a rakendamiseks.¹⁵

37. Tolliseadustiku rakendusmääruse artikli 24 kohaselt peab niisugustest etteheidetest vaba olema isik, kes on „taotleja eest vastutav või tema juhtimist kontrolliv isik“ ja „taotleja tolliküsimuste eest vastutav töötaja“.¹⁶

38. Tolliseadustiku rakendusmääruse artiklis 24 on kindlaks määratud piirid, mida toll ei või oma teabepäringutes uuritavate isikute ringi kohta ületada. Toll peab neid piire järgima ka nimetatud isikute kohta andmete kogumise eesmärkide osas.

1. Füüsilised isikud, keda võib enne juriidilisele isikule volitatud ettevõtja staatuse andmist uurida

39. Tolliseadustiku rakendusmääruse artikli 24 loogika on, et volitatud ettevõtja staatuse andmiseks¹⁷ peavad tollil olema teatavad ettevõtjate peamiste vastutavate isikute, nagu ka tollitegevust juhtivate füüsiliste isikute andmed.¹⁸

40. Tolliseadustiku rakendusmääruse artikli 24 sisu on piirav: selles on nimetatud ainult (volitatud ettevõtja staatust taotleva ettevõtja) juhtimise eest vastutav või seda kontrolliv *isik* ja tolliküsimuste eest vastutav *isik*. Artiklis on kasutatud ainsust, mistõttu see nõuab kitsalt tõlgendamist, mida toetab ka asjaolu, et teave, mis edastatakse, on isikuandmed. Teisese õiguse normiga, mis on tolliseadustiku rakendusmääruse artiklile 24 hierarhiliselt alluv, nagu seda on delegeeritud määruse 2016/341 6. lisa, ei või rakendusmääruse isikulist kohaldamisala laiendada.

41. Seega võib toll koguda isikuandmeid ainult järgmiste isikute kohta:

- volitatud ettevõtja staatust taotleva ettevõtja vastutav isik, kes on tavaliselt täidesaatvate volitustega juhtiv isik;¹⁹
- nimetatud ettevõtja tolliküsimustes vastutav isik. Samasugune kitsas tõlgendus on kohaldatav ka siin ja eeldab, et isikuandmeid tohib küsida ainult ettevõtja tolliküsimustes viimasena vastutava isiku kohta.

14 Ma saan aru, et lisaks töötajatele peab samadele nõuetele vastama ka taotlev ettevõtja ise.

15 Tolliseadustiku artikli 41 esimeses lõigus on sätestatud, et „[k]omisjon võtab rakendusaktidega vastu artiklis 39 osutatud kriteeriumide rakendamise korra“.

16 Delegeeritud määruse 2016/341 artiklis 5 on ette nähtud, et volitatud ettevõtja staatuse saamise taotluse esitamiseks kasutatakse 6. lisa sätestatud vormi. Selles lisa on selgitavate märkuste punktis 19 märgitud, et tuleb lisada taotlejat tervikuna esindava isiku allkiri, märkides tema ametinimetuse, ees- ja perekonnanime ning pannes templi. Lisaks peab taotleja lisaks muudele andmetele esitama järgmised: „Peamiste ametikohtade täitjate nimed (tegevdirektorid, osakonnajuhid, finantsjuhid, tolliüksuste juhid jne). Kirjeldus tavaolukorras toimimisest, kui pädev töötaja ei ole kohal kas ajutiselt või alaliselt“.

17 Suurema lihtsuse huvides viitan edaspidi ainult volitatud ettevõtja staatuse andmisele, aga arutluskäik on laiendatav ka selle staatuse säilitamisele.

18 Vt Euroopa Komisjoni 11. märtsi 2016. aasta suunised volitatud ettevõtjate kohta TAXUD/B2/047/2011-REV6, lk 126 ja 127, milles on märgitud, millist teavet peavad ettevõtjad volitatud ettevõtja enesehindamise küsimustikus esitama.

19 Kui seda juhtivat ülesannet täidetakse ühiselt, siis võib andmetaotlus loogiliselt laieneda neile, kes täidavad seda ülesannet ühiskorras.

42. Sellest eeldusest lähtudes jagan ma eelotsusetaotluse esitanud kohtu seisukohta, kelle arvates ei hõlma tolliseadustiku rakendusmääruse artikkel 24 ettevõtja nõukogu või nõuandva komitee liikmete isikuandmete taotlemist. Samamoodi ei anna see artikkel ka alust nõuda teiste osakondade juhtide ja raamatupidamisosakonna juhtide andmeid, välja arvatud juhul, kui nendel isikutel on lisaks ettevõttes lõplike otsuste tegemise volitused või nad tegelevad tema tolliküsimustega.

2. Teave ja andmed, mida toll võib nõuda

43. Tolliseadustiku rakendusmääruse artikli 24 kohaselt – nagu ma juba märkisin – võib nõuda ainult teavet, mis on tingimata vajalik selleks, et kontrollida, et „[ettevõtja] ei ole oluliselt ega korduvalt rikkunud tollialaseid õigusakte“ ning et teda ei ole süüdi mõistetud üheski tema „majandustegevusega seotud raskes kuriteos“.

44. See on seega ainus eesmärk, millele peab tolli poolt teabe kogumine vastama. Artiklis ei ole siiski täpsustatud, mis tüüpi andmed on selle eesmärgi saavutamiseks sobivad: selle määravad kindlaks liikmesriigid, lähtudes seejuures arusaamast, et need peavad olema ainult andmed, mis on *tingimata vajalikud* veendumaks, et ei esine teguviise, mis kahjustavad ettevõtja peamiste vastutavate isikute usaldusväarsust.

45. Selleks et kontrollida, kas volitatud ettevõtja staatust taotleva ettevõtja eespool nimetatud töötajad vastavad tolli usalduse jaoks vajalikele aususe nõuetele, on tolliseadustiku rakendusmääruse artiklis 24 nimetatud kolm õigusrikkumiste kategooriat:

- „tõsised või korduvad tollialaste õigusaktide rikkumised“. „Tollialaste õigusaktide“ all mõistetakse tolliseadustiku artikli 5 punktis 2 määratletud õigusakte.²⁰ Kuna selle normistiku rakendamist juhib just nimelt toll ise, siis on tal põhimõtteliselt juba endal piisavad andmed olemas. Peatolliamet tunnustab, et tal on otsene juurdepääs föderaalsetele andmebaasidele teabega ettevõtja tollialaste või majandustegevusega seotud õigusrikkumiste kohta.
- „Maksueeskirjade tõsine või korduv rikkumine“ on mõiste, mis – nagu komisjon märgib – hõlmab suurt hulka erinevaid makse.²¹ Selle teise kategooria kohta peab toll hankima kolmandatelt isikutelt teavet, mis on tingimata vajalik selleks, et veenduda, et volitatud ettevõtja staatust taotleva ettevõtja töötajaid ei ole nimetatud õigusvastaste tegude eest karistatud.
- Tema „majandustegevusega seotud raske[d] kurite[od]“ on mõiste, mis hõlmab, nagu komisjon kinnitab, seda laadi süütegusid, mis ettevõtja mõne peamise juhtivtöötaja poolt toimepanduna kahjustavad tõsiselt ettevõtja mainet ja head mainet tollialases tegevuses.²² Tegu on taas õigusrikkumistega, mida tavaliselt tolli failides kirjas ei ole.

46. Milliseid andmeid võib toll volitatud ettevõtja staatuse andmiseks vastavalt tolliseadustiku rakendusmääruse artiklile 24 küsida, et tuvastada neid õigusrikkumisi?

20 Selleks loetakse „kõigi järgmiste õigusaktide kogumi[it]: a) tolliseadustik ning liidu või liikmesriigi tasandil vastu võetud seda täiendavad või rakendavad sätted; b) ühine tollitariifistik; c) õigusaktid, millega luuakse liidu tollimaksuvabastuste süsteem; ja d) tollialaseid sätteid sisaldavad rahvusvahelised lepingud selles ulatuses, kus need on liidus kohaldatavad“.

21 Muu hulgas kaubavahetuse ja teenuste maksud, millel on otsene seos taotleja majandustegevusega (näiteks käibemaksu puhul), aktsiisid ja ettevõtlusmaksud.

22 Euroopa Komisjoni 11. märtsi 2016. aasta suunistes volitatud ettevõtjate kohta, TAXUD/B2/047/2011-REV6, lk 37, on märgitud sellised süüteod nagu tahtlik pankroti põhjustamine (maksejõuetus); igasugune tervishoiuõigusaktide rikkumine; keskkonnaõigusaktide rikkumised, nagu ohtlike jäätmete ebaseaduslik üle piiri toimetamine; pettused seoses kaheksa kasutusega kaupade ja tehnoloogiaga; kuulumine kuritegelikku organisatsiooni; altkäemaksu andmine või võtmine ja korrupsioon; küberkuritegevus; rahapesu; otsene või kaudne osalemine terroristliku tegevusega seotud tehingutes, või otsene või kaudne osalemine ebaseadusliku ELi sisserände edendamises või toetamises.

47. Peatolliamet väidab, et tal on vaja Deutsche Posti nende juhtivtöötajate ja töötajate maksukohustuslase identifitseerimisnumbreid ja maksuameti büroode kontaktandmeid, kes teostavad kontrolli Deutsche Posti tollitegevuse üle. Ta väidab, et ainult nii saab ta tuvastada, kas need töötajad on toime pannud raskeid või korduvaid maksueeskirjade rikkumisi, sest paljusid makse majandavad Saksamaal piirkondlikud ametiasutused. Tema sõnul kuulub maksukohustuslase registreerimisnumber põhiandmete hulka, mille järgi küsida nendelt ametiasutustelt vajalikku teavet kõnealuste isikute kohta.

48. Deutsche Post väidab vastupidi, et tema töötajate olukord tulumaksu suhtes ei ole asjasse puutuv hindamisel, kas nad on toime pannud raskeid või korduvaid maksueeskirjade rikkumisi. Maksukohustuslase identifitseerimisnumbrite esitamine ei ole tema sõnul seega tollialase tegevuse usaldusvääruse tuvastamiseks tingimata vajalik ega sobiv.

49. Kirjalikest seisukohtadest ja kohtuistungil antud selgitustest nähtub, et maksukohustuslase identifitseerimisnumber on isiklik tunnuscode, mida kasutatakse füüsiliste isikute suhetes Saksamaa maksuhalduriga eri küsimustes. Valitseb üksmeel selles, et seda kasutatakse põhiliselt tulumaksu haldamiseks, mis seletab selle seost põhikohtuasjas tulumaksu kogumiseks pädevate maksuameti büroode kontaktandmetega.

50. Saksa õiguse tõlgendamine ei ole Euroopa Kohtu, vaid eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne. Viimane kinnitab, et föderalse keskmaksuameti poolt Deutsche Posti töötajatele määratud maksukohustuslase identifitseerimisnumbreid (maksuseadustiku § 139 lõike 1 esimene lause) võib koguda ja salvestada ainult tulumaksu töötasult kinnipidamiseks (tulumaksuseaduse § 39 lõike 4 esimese lause punkt 1).

51. Deutsche Posti töötajate isikuandmed, mida kogutakse eespool nimetatud eesmärgil, ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul otseselt seotud selle ettevõtja majandustegevusega ning need ei ole seepärast Deutsche Posti tollialase usaldusvääruse hindamiseks asjasse puutuvad.²³

52. Leian siiski, et tolliõiguse seisukohast ei takista miski Saksa ametiasutustel küsida volitatud ettevõtja staatust taotleva ettevõtja juhtivtöötaja ja tolliküsimuste eest vastutava isiku maksukohustuslase identifitseerimisnumbrit (ja nende tulumaksu kogumiseks pädeva ameti büroo nime). Ilma et see piiraks seda, mida ma järgnevalt nende isikuandmete kaitse kohta selgitan, saab nende põhjal kontrollida, et need isikud ei ole toime pannud õigusrikkumisi.

53. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu argument võiks olla asjakohane, kui teabel, mida saab maksukohustuslase identifitseerimisnumbriga paratamatult iga füüsilise isiku kohta, oleks ettevõtja tegevusest eraldiseisev (millele ta näib viitavat). Aga selle kontrollimise mõte ongi nimelt välja selgitada, kas need kaks füüsilist isikut, kes täidavad volitatud ettevõtja staatust taotlevas üksuses olulisi töökohustusi, on viimase kolme aasta jooksul *ise* (st, mitte ettevõtja) toiminud viisil, mis kaotaks nende usaldusvääruse, nii-öelda *nakatades* oma ebaõige teguviisiga – kui neid on varem karistatud – ettevõtjat, mille üldise või tollialase juhtimise eest nad vastutavad.

²³ Eelotsusetaotlus, punkt 16.

B. Tolliseadustiku rakendusmääruse artikkel 24 ja isikuandmete kaitset käsitlevad liidu õigusnormid

54. Maksukohustuslase identifitseerimisnumber on samamoodi nagu teised analoogsed Euroopa Kohtu poolt selliselt kvalifitseeritud maksualased andmed²⁴ andmekaitsemääruse artikli 4 punkti 1 tähenduses isikuandmed, kuivõrd need on teave tuvastatud või tuvastatava isiku kohta.²⁵

55. Teatava isiku tulumaksu kogumiseks pädevate maksuameti büroode märkimine näib eelotsusetaotluses maksukohustuslase identifitseerimisnumbriga tihedalt seotud, tulenevalt Saksa maksusüsteemi föderaalstruktuurist. Selles kontekstis võib seda pidada tuvastatud või tuvastatava isiku maksualaste andmetega kaasnevaks.

56. Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, võimaldab automaatpäring maksukohustuslase identifitseerimisnumbri järgi saada eriti tundlikku teavet.²⁶ Seepärast on see vahend, mis võimaldab selle omaniku isikut tuvastada ja saada teatavat ametiasutuse valduses olevat teavet tema era- ja pereelu kohta.

57. Tegevust seoses maksukohustuslase identifitseerimisnumbriga tolliameti suhetes volitatud ettevõtja staatus taotlejatega võib kvalifitseerida andmete kogumiseks või edastamise teel avaldamiseks. Mõlemal juhul toimub andmete töötlemine andmekaitsemääruse artikli 4 punkti 2 tähenduses. Saksamaa toll palub maksukohustuslase identifitseerimisnumbreid ning struktureerib ja kasutab neid, et küsida pädevatelt maksuameti büroodelt teavet nende isikute poolt toime pandud võimaliku raske või korduva maksueeskirjade rikkumise kohta. Juba nende andmete saamine iseenesest tähendab andmete töötlemist, nagu seda on veelgi enam andmete struktureerimine ja hiljem kasutamine nende isikute kohta teabe saamiseks.²⁷

58. Euroopa Kohus leidis samuti, et esineb andmete töötlemine, kui üks avalik-õiguslik asutus edastab andmeid teisele,²⁸ ja ka siis, kui tööandja esitab isikuandmeid riigiasutusele.²⁹ Seega on juhtivtöötajate ja töötajate isikuandmete edastamine Deutsche Posti poolt peatolliametile andmekaitsemääruse tähenduses „andmete töötlemine“.

59. Andmekaitsemääruse artikli 5 lõike 1 punktis b on töötlemise juhtpõhimõtteks märgitud eesmärgi piiramine selle järgi, et „isikuandmeid kogutakse täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õigusparastel eesmärkidel“.³⁰

60. On vaja seega otsustada, kas Deutsche Postilt nõutavate tema juhtivtöötajate ja tolliküsimuste eest vastutavate isikute maksukohustuslase identifitseerimisnumbrite kasutamine Saksa tolli poolt on kooskõlas riigisiseste õigusaktidega nende isikuandmete kogumisele määratud eesmärgiga.

24 1. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Bara jt (C-201/14, EU:C:2015:638, punkt 29) ja 27. septembri 2017. aasta kohtuotsus Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725, punkt 41).

25 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale puudutab õigus eraelu austamisele isikuandmete töötlemisel igasugust teavet tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta (9. novembri 2010. aasta kohtuotsus Volker und Markus Schecke ja Eifert, C-92/09 ja C-93/09, EU:C:2010:662, punkt 52, ja 17. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Schwartz, C-291/12, EU:C:2013:670, punkt 26).

26 Eelotsusetaotluse kohaselt muu hulgas teave seadusliku kuuluvuse kohta maksukogumisvolitusega usukogukonda; liikmeks astumise ja lahkumise kuupäevad; perekonnaseis ja selle tekkimise või lõppemise kuupäev; kui see on asjakohane, siis töötaja abikaasa ja laste maksukohustuslase identifitseerimisnumbrid seoses laste eest määratavate maksuvähendustega.

27 27. septembri 2017. aasta kohtuotsuses Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725, punkt 34) käsitas Euroopa Kohus „andmete töötlemisena“ variisikutena juhtivatel töökohtadel töötavate isikute nime, isikukoodi ja maksukohustuslase identifitseerimisnumbri teatud nimekirja lisamist. Selle nimekirja olid koostanud Slovaki Vabariigi finantsamet ja finantskuritegude vastase võitluse büroo ja nii selle koostamine kui ka kasutamine eri maksuinstantside poolt on andmete töötlemine.

28 1. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Bara jt (C-201/14, EU:C:2015:638, punkt 29).

29 „Nende andmete kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, päringu teostamine, tööandja poolt kasutamine ning nende üleandmine pädevatele töötingimuste järelevalvega tegelevatele riigiasutustele kujutab endast seega „isikuandmete töötlemist“ direktiivi 95/46 artikli 2 punkti b tähenduses“ (kohtujuristi kursiiv) (30. mai 2013. aasta kohtuotsus Worten, C-342/12, EU:C:2013:355, punkt 20).

30 Selles artiklis on lisatud, et „isikuandmete edasist töötlemist avalikes huvides toimuva arhiveerimise, teadus- või ajaloouringute või statistilisel eesmärgil ei loeta artikli 89 lõike 1 kohaselt algsete eesmärkidega vastuolus olevaks („eesmärgi piirang“).

61. Eelotsusetaotluse esitanud kohus avaldab selles suhtes kahtlusi³¹ ning arwab, et maksukohustuslase identifitseerimisnumbrite ja Deutsche Posti juhtivtöötajate ja tollitegevusega tegelevate töötajate tulumaksu kogumiseks pädevate maksuameti büroode vahel ei ole otsest seost. Nagu ilmnes kohtuistungil ja nagu ma juba selgitasin, on Saksa õiguses nende andmete kasutamine ette nähtud peamiselt, ehkki mitte ainult tööandja ja töötaja vahelises töösuhtes tulumaksu kogumiseks.

62. Maksukohustuslase identifitseerimisnumbrid (ja lisaks tulumaksu kogumiseks pädevate maksuameti büroode märkimine) on seega isikuandmed, mis ei ole mõeldud kasutamiseks ettevõtja ja Saksa tolli suhetes volitatud ettevõtja staatuse saamiseks või säilitamiseks. Seega oleks tegu isikuandmete töötlemisega, mis üldjuhul ei vasta sellele eesmärgile, mille jaoks neid andmeid koguti, mis on vastuolus andmekaitsemääruse artikli 5 lõike 1 punktis b sätestatud reegluga.

63. Seda tüüpi isikuandmete töötlemine võib siiski olla õigustatud. Piisaks näiteks sellest, et asjaomased füüsilised isikud annavad selleks oma nõusoleku vastavalt andmekaitsemääruse artikli 6 lõike 1 punktile a. Käesolevas asjas on siiski teada, et Deutsche Posti töötajad on selle vastu, mis välistab sellise lahenduse.

64. Teised võimalikud õigustused on ette nähtud artikli 6 lõikes 1,³² mille kohaselt on andmete töötlemine seaduslik, kui see on vajalik „vastutava töötaja seadusjärgse kohustuse täitmiseks“ (punkt c) või „avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötaja avaliku võimu teostamiseks“ (punkt e).³³ Mõlemal juhul on andmekaitsemääruse artikli 6 lõikes 3 ette nähtud, et töötlemise alus peab olema kehtestatud liidu õiguses või liikmesriikide õiguses, mida kohaldatakse selle töötlemise eest vastutavale isikule.

65. Tolli poolt Deutsche Postile esitatud taotluse isikuandmete saamiseks ja nende andmete töötlemise seaduslikkuse aluseks on selle asutuse seadusjärgne kohustus³⁴ kontrollida, et volitatud ettevõtja staatus antakse ainult ettevõtjatele, kelle juhtivtöötajad ja tolliküsimuste eest vastutavad isikud ei ole toime pannud eespool nimetatud õigusrikkumisi. See seadusjärgne kohustus tuleneb lõpuks andmekaitsemääruse artiklist 24. Seepärast leian, et kehtib andmekaitsemääruse artikli 6 lõike 1 punktis c ette nähtud põhjendus.

31 Asja arutava kohtu sõnul on „[k]aebaja juures töötavatele isikutele keskmaksuameti poolt omistatud maksukohustuslase identifitseerimisnumbrid (AO § 139a lõike 1 esimene lause), [...] kogutud ja säilitatud vaid tulumaksu kui töötasult kinnipeetava maksu kogumiseks (EStG § 39e lõike 4 esimese lause punkt 1). Kaebaja töötajate kohta sellel eesmärgil kogutud isikuandmed ei ole seetõttu otseselt seotud nende isikute tolliõigusliku usaldusväärsuse hindamisega. Eelkõige ei ole kaebaja töötajate isikuandmetel, mida koguti tulumaksu kui töötasult kinnipeetava maksu kogumise eesmärgil, seost kaebaja enda majandustegevusega“.

32 Samuti on kohane meelde tuletada, et eesmärgist tagada kõikides liikmesriikides samaväärne kaitse, mida taotletakse direktiiviga 95/46, tulenevalt on selle direktiivi artiklis 7 kehtestatud ammendav ja piirav loetelu juhtudest, mille korral võib isikuandmete töötlemist pidada seaduslikuks (24. novembri 2011. aasta kohtuotsus Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito, C-468/10 ja C-469/10, EU:C:2011:777, punkt 30, ja 27. septembri 2017. aasta kohtuotsus Puškár, C-73/16, EU:C:2017:725, punkt 105). See kinnitus on ülekantav andmekaitsemääruse artikli 6 lõikes 1 sisalduvale loetelule.

33 20. mai 2003. aasta kohtuotsus Österreichischer Rundfunk jt (C-465/00, C-138/01 ja C-139/01, EU:C:2003:294, punkt 64) ja 30. mai 2013. aasta kohtuotsus Worten (C-342/12, EU:C:2013:355, punkt 36).

34 Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale tähendab „nõue, mille kohaselt peab põhiõiguste teostamise igasugune piiramine olema sätestatud seaduses, [...] et õiguslik alus, mis võimaldab nendesse õigustesse sekkuda, peab ise määratlema ulatuse, mis on asjaomase õiguse teostamise piirangul“ (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta arvamus 1/15 (Kanada ja Euroopa Liidu vaheline broneeringuinfo leping) (EU:C:2017:592, punkt 139) ja 17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832, punkt 81).

66. Ettevõtja juhtivtöötaja ja tolliküsimuste eest vastutava töötaja maksukohustuslase identifitseerimisnumbri töötlemise volitatud ettevõtja staatuse andmiseks seaduslikkuse aluseks võib olla ka „avalikes huvides oleva ülesande täitmine või vastutava töötaja avaliku võimu teostamine“ (andmekaitsemääruse artikli 6 lõike 1 punkt e),³⁵ sest see on vältimatult vajalik selleks, et toll saaks teostada avalikku võimu, mis on talle määratud volitatud ettevõtja staatusega ettevõtjate kontrollimiseks. See staatus eeldab teatavat tollikontrolliülesannete *delegeerimist* volitatud ettevõtjatele, vastukaaluks ametiasutuse laiaulatuslikule õigusele kontrollida ja jälgida nende usaldusvärsust.

67. Kohtuvaidluses arutatav andmete taotlemine ja töötlemine, mis on seaduslikud, kuna need põhinevad artikli 6 lõike 1 punktidel c ja e, võivad piirata mõningaid andmekaitsemääruse artiklitega 12-22 nende isikuandmete omanikele antud õigusi. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kindlaks teha, kas peatolliamet nende andmete töötlemisel piirab mõnda asjaomaste isikute õigustest, näiteks õigust andmetega tutvuda, neid parandada, kustutada või vaidlustada.

68. Kui niisugused piirangud esinevad, siis võivad need olla põhjendatud mõnega „liidu või liikmesriigi muud[est] üldist avalikku huvi pakuva[test] olulis[est] eesmär[kidest], eelkõige liidu või liikmesriigi oluli[se] majanduslik[u] või finantshuvi[ga], sealhulgas rahandus-, eelarve- ja maksuküsimus[te], rahvatervis[e] ja sotsiaalkindlustus[ega]“ (andmekaitsemääruse artikli 23 lõike 1 punkt c). Meede, millega need on kehtestatud, peaks lisaks austama „põhiõiguste ja -vabaduste olemust“ ning olema „demokraatlikus ühiskonnas vajalik ja proportsionaalne“.³⁶

69. Minu arvates vastab volitatud ettevõtja staatuse andmiseks ettevõtja juhtivtöötaja ja tolliküsimustes vastutava isiku usaldusvärsuse tagamise eesmärk majanduslikust, maksustamise ja eelarve seisukohast liidu ja Saksa riigi üldist huvi pakuvale eesmärgile. Volitatud ettevõtjate usaldusvärsuse kontrollimine soodustab tollimaksude kogumist, mis kujutavad endast liidu omavahendit, mida koguvad liikmesriigid, kes kannavad selle pärast halduskulude eest teatud protsendi mahaarvamist üle liidu eelarvesse.

70. Ettevõtja juhtivtöötaja ja tolliküsimustes vastutava isiku aususe puudumine on tegurid, mis võivad ettevõtja tollialast usaldusvärsust ohustada ja see mõjutab otseselt volitatud ettevõtja staatuse andmist.³⁷ Nagu ma märkisin oma ettepanekus kohtuasjas *Impresa di Costruzioni Ing. E. Mantovani ja Guerrato*,³⁸ on loogiline, et ettevõtja usaldusvärsuse puudumist hinnatakse tema juhtivtöötajate toime pandud ebaseaduslike tegude põhjal.

35 27. septembri 2017. aasta kohtuotsuses *Puškár* (C-73/16, EU:C:2017:725, punktid 106–109) kinnitati, et Slovaki finantsameti poolt variisikuteks kvalifitseeritud isikute nimekirja, mis oli koostatud maksukogumise parandamiseks ja maksupettuse vastu võitlemiseks, kuulub direktiivi 95/46 artikli 7 punkti e kohaldamisalasse (andmekaitsemääruse artikli 6 lõike 1 punktis e nimetatud mehhanism), sest selle eesmärgid olid tegelikult üldiste huvidega seotud ülesanded.

36 Harta artikli 52 lõike 1 teise lause kohaselt nõuab harta artikli 8 lõikega 1 tagatud eraelu puutumatus põhioiguse kaitsmine liidu tasandil proportsionaalsuse põhimõtet silmas pidades, et isikuandmete kaitse erandid ja piirangud piirduksid rangelt vajalikkuga (8. aprilli 2014. aasta kohtuotsus *Digital Rights Ireland jt*, C-293/12 ja C-594/12, EU:C:2014:238, punkt 52; 11. detsembri 2014. aasta kohtuotsus *Ryneš*, C-212/13, EU:C:2014:2428, punkt 28, ja 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus *Schrems*, C-362/14, EU:C:2015:650, punkt 92).

37 Ka teistes liidu õiguse valdkondades on olukordi, kus ettevõtja juhtivtöötajate hea maine või usaldusvärsuse puudumine mõjutab tema majandustegevusega tegelemise võimet või privileegi saamist. Näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/36/EL, mis käsitleb krediitiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitiasutuste ja investimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT 2013, L 176, lk 338), artikli 23 lõike 1 punktis b on krediitiasutustes oluliste osaluste omandamisega seoses märgitud, et „pädevad asutused [hindavad] kavandava omandaja sobivust ning kavandatava omandamise rahastamise usaldusvärsust järgmiste kriteeriumide põhjal: [...] b) kavandatava omandamise tulemusel krediitiasutuse majandustegevust juhtima asuva juhtorgani iga liikme ja iga kõrgema juhtkonna liikme maine, teadmised, oskused ja kogemused, nagu on sätestatud artikli 91 lõikes 1“. Vt selle kohta minu 27. juuni 2018. aasta ettepanek, kohtuasi *Berlusconi ja Fininvest*, C-219/17, EU:C:2018:502.

38 Kohtuasi C-178/16 (EU:C:2017:487, punkt 54). Selles kohtuasjas tehtud 20. detsembri 2017. aasta kohtuotsuse (EU:C:2017:1000) punktis 34 tuvastas Euroopa Kohus, et „liidu õiguses [lähtutakse] eeldusest, et juriidilised isikud tegutsevad oma esindajate kaudu. Viimatinimetatute ametialaseid käitumisreegleid eirav tegevus võib seega kujutada endast ettevõtja kutsealase usaldusvärsuse hindamisel asjakohast tegurit. Teostades oma pädevust kehtestada valikuliste hankemenetluste kõrvaldamise aluste rakenduskord, võivad liikmesriigid seega vabalt otsustada, et pakkujast ettevõtja aususe hindamisel arvessevõetavate tegurite hulka kuulub ka selle ettevõtja juhatuse liikmete võimalik selline tegevus, mis on vastuolus ametialaste käitumisreeglitega“.

71. See asjaolu õigustab, et toll võib uurida nende juhtivtöötajate maksuajalugu, mis sisaldab nende varasemat käitumisjoont seoses tulumaksuga. Kui ettevõtja juhtivtöötaja või tolliküsimustes vastutav isik on toime pannud õigusrikkumisi seoses selle või mõne muu maksu kogumisega, siis leian, et tollil peab olema võimalus nende kohta teavet saada.

72. Samamoodi on sedalaadi andmete kogumine ja kasutamine proportsionaalsed vahendid tolliseadustiku rakendusmääruse artikli 24 lõikes 1 märgitud eesmärgi saavutamiseks.³⁹ Nagu nähtub föderaalne keskmaksuameti kinnitustest kohtuistungil, ei ole Saksa õiguses muid alternatiivseid, vähem piiravaid vahendeid, kuna Saksamaa föderaalne struktuur tähendab, et mõnda maksu, nagu tulumaks, haldavad piirkondlikud omavalitsused. Maksukohustuslase identifitseerimisnumber on kõige sobivam vahend selleks, et (föderaalne) tolliamet saaks küsida ja saada eri piirkondlike ametiasutuste valduses olevat teavet.⁴⁰

73. Tuleb teha kaks viimast täpsustust:

- tolliamet on andmekaitsemääruse artiklite 13 ja 14 alusel kohustatud andma volitatud ettevõtja staatusega ettevõtja juhtivtöötajale ja tolliküsimustes vastutavale isikule teavet nende isikuandmete (maksukohustuslase identifitseerimisnumber ja maksuameti büroo) töötlemise kohta, et nad saaksid kasutada neile andmekaitsemääruse artiklitega 15–22 antud õigusi.
- Euroopa Kohus on leidnud, et isikuandmete seadusliku töötlemise nõue paneb ametiasutusele kohustuse teavitada puudutatud andmesubjekte sellest, et viimati nimetatud asutus on edastanud need andmed nende töötlemiseks teisele ametiasutusele kui nende andmete vastuvõtjale.⁴¹

IV. Ettepanek

74. Esitatud põhjendustest lähtuvalt teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Finanzgericht Düsseldorfile (Düsseldorfi maksukohus, Saksamaa) järgmiselt:

1. Komisjoni 24. novembri 2015. aasta rakendusmääruse (EL) 2015/2447, millega nähakse ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 (millega kehtestatakse liidu tolliseadustik) teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad, artikli 24 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et:
 - sellega on lubatud tollil nõuda ettevõtjalt, kes taotleb volitatud ettevõtja staatust, maksukohustuslase identifitseerimisnumbri edastamist ja tulumaksu kogumiseks pädeva maksuameti büroo teatamist ainult „taotleva ettevõtja juhtimise eest vastutava või seda kontrolliva isiku ja tolliküsimuste eest vastutava isiku“ kohta.
 - Nende andmete nõudmist ei või laiendada taotleja nõukogu liikmetele ega tema ülejäänud juhtivtöötajatele ja töötajatele.

39 Mis puutub proportsionaalsuse põhimõtte järgimisse, siis vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale nõuab eraelu puutumatusse põhiõiguse kaitsmine liidu tasandil, et isikuandmete kaitse erandid ja piirangud piirduksid rangelt vajalikuga (8. aprilli 2014. aasta kohtuotsus Digital Rights Ireland jt, C-293/12 ja C-594/12, EU:C:2014:238, punktid 51 ja 52; 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650, punkt 92, ning 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Tele2 Sverige ja Watson jt, C-203/15 ja C-698/15, EU:C:2016:970, punkt 96; 27. septembri 2017. aasta kohtuotsus Puškár, C-73/16, EU:C:2017:725, punkt 112).

40 Kohtuistungil arutati, kas ettevõtja poolt tema juhtivtöötaja ja tolliküsimustes vastutava isiku maksukohustuslase täitmise tõendi esitamine võiks olla vähem piirav variant. Nagu peatolliamet selgitas, ei ole see nii, sest neid tõendeid peavad taotlema otse ja omal kulul nimetatud isikud, ning lisaks sisaldavad need rohkem teavet, kui on volitatud ettevõtja staatuse jaoks tingimata vajalik. Neid või muid selle kohta esitatud argumente hinnata on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.

41 1. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Bara jt (C-201/14, EU:C:2015:638, punkt 40).

2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta artikli 6 lõike 1 punktidega c ja e on tolliametil lubatud koguda ja töödelda isikuandmeid, nagu volitatud ettevõtja staatust taotleva ettevõtja juhtivtöötaja ja tolliküsimuste eest vastutava isiku maksukohustuslase identifitseerimisnumbrid ja tulumaksu kogumiseks pädev maksuameti büroo, selleks, et täita rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teises lõigus ette nähtud seadusjärgset kohustust kontrollida selle ettevõtja tollialast usaldusväärust, isegi kui need isikud ei ole selleks nõusolekut andnud.“